

На рівні індивідуума неперервна освіта здійснюється в рамках соціалізації, адаптації й інтелектуальної самосвідомості людини. У результаті відбувається: 1) послідовне задоволення певної системи цінностей, норм, знань під цілеспрямованим впливом виховних і навчальних впливів та стихійних, спонтанних процесів, що впливають на формування особистості; 2) поступове формування оптимального алгоритму пізнавальної діяльності індивіда, пристосування внутрішніх потенційних здатностей і мотивів до зовнішніх потреб особистості, об'єднання теоретичного знання з досвідом його практичного застосування; 3) становлення менталітету, тобто формується напрям думок, сукупність розумових навичок, способів оперування інформацією, духовних установок, а також усвідомлене використання власних можливостей до генерування нових знань на основі об'єднання інформаційного поля індивіда з інформаційним полем суспільства [1].

Сенс життя здобувається у свідомому творенні буття – створенні себе згідно з загальноприйнятими ідеалами та встановленні стосунків з іншими людьми та середовищем взагалі. Реалізуючи своє призначення, людина здобуває справжню повноту буття, сповнює його сенсом.

Використана література:

1. Арешонков В.Ю. Педагогічна самоорганізація в системі безперервної освіти: термінологічно понятійний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua
2. Безперервна освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=585656>.

Юркевич О. М.

olenayurkevych@ukr.net

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна

Павленко Ж. О.

J1967@ukr.net

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна

ЛОГІЧНА ОСВІТА ЮРИСТА ЯК ЗАПОРУКА РОЗУМНОСТІ ПРАВА

Розумність є визначальною суттєвою ознакою людини та сучасної цивілізації. Рівень цивілізованості характеризується рівнем розумності, якому відповідає сучасне європейське право. Принцип розумності права почав розроблятися в англо-американському праві в значенні здібності свідомо досягати балансу інтересів в суспільстві виходячи з інтелектуальних можливостей людини. Поняття розумності передбачає якнайменше середній рівень розвитку інтелекту. Вимірювання інтелектуального розвитку фахівця стає сучасним завданням вищої освіти.

Особливе значення логічні знання мають для юриста, зокрема, уміння аргументовано відстоювати свою точку зору є показником його професійного рівня. Те, що знання з логіки важливі так само, як і знання юридичних законів, зазначають і логіки, і самі юристи [1]. Відомим висловом американських юристів є твердження про те, що залишити студентів-юристів без законів логіки все одне, що спроектувати ракету без знання законів фізики. Тож логіка традиційно впродовж усієї історії права мала глибокий вплив на розвиток правового мислення, мала і має методологічне значення як для правознавства, так і для законодавчої та право-

застосовної практик. На законодавчому рівні та в правовій теорії юристи нормують правовий предмет, використовуючи найсильніші та найефективніші з точки зору досягнення істинності і тому найвпливовіші щодо практики переконання логічні форми та прийоми. До таких, наприклад, відносяться: *modus Barbara* простого категоричного силлогізму, відомий як судовий модус; *modus ponens* умовно-категоричного силлогізму, який є логічною формою призначеною для формування кваліфікації при правопорушенні (його називають юридичним силлогізмом); *modus tollens* умовно-категоричного силлогізму, який постає логічною формою як формально-логічним стандартом правової норми і т. ін. Логічна форма юридичної кваліфікації має структуру умовно-категоричного силлогізму, *modus ponens*. На цих логічних структурах ґрунтується сучасний «німецький стиль» в європейській юридичній методології.

Освітня мета викладання логіки для юристів обумовлена необхідністю набуття загальних компетентностей для фахівців права [2]. Ця мета полягає не лише в формуванні у правознавця здатності аналізувати великі за обсягом і складні за змістом різноманітні масиви інформації на відповідність законам і методам побудови коректних міркувань, вона також націлена на формування здатності фахівця до використання логіки при прийнятті рішень. Тобто, має ціллю систематичну оцінку аргументів, яка базується на яasnих раціональних критеріях.

Серед новітніх вимог до логічної освіти визначається формування навичок, які є перспективними для майбутніх юристів. Серед цих вмінь є такі, що формуються завдяки дисциплінам логічного циклу: комплексне розв'язання проблем (пов'язане з вивченням форм абстрактного мислення); критичне мислення; креативність (з особливістю логічно імовірних висновків); уміння приймати рішення на основі сформованої власної думки; вміння вести переговори; гнучкість в міркуванні тощо. З 2017 р. обов'язковим при вступі юристів до магістратури є складання тесту загальних навчальних правничих компетентностей (ТЗНПК), який передбачає вимірювання рівня сформованості таких компетентностей [3], [4]. Виділення в даному тесті в якості компонентів аналітичного, критичного та логічного мислення пов'язане з тим, що саме вони найбільшою мірою корелюють із важливими особливостями навчальної й професійної діяльності, яка пов'язана з юриспруденцією. Логіко-структурний аналіз полягає в основі оціночного критичного мислення, що постає найпершим серед багатьох необхідних загальних компетентностей в юридичній професії. Критичне мислення необхідне для знаходження, оцінки та усунення логічних помилок, зокрема, софістичних; спростування доводів, висунутих в аргументативному процесі; знаходження логічно некоректних виразів в офіційних документах: постановах, рішеннях, версіях, договорах, угодах і т. ін. В курсі логіки студенти юридичних спеціальностей набувають навичок надавати логічну інтерпретацію юридичним текстам для раціонального розуміння правових предметів, вміння розпізнавати софістичні прийоми, алогізми, критикувати їх та надавати правильне рішення щодо предмету обговорення, розпізнавати парадокси в праві та аналізувати їх. Алгоритми логічного знання використовуються для визначення ступеня розвинутої інтелекту при тестуванні в освіті та при працевлаштуванні юриста.

Використана література:

1. Юркевич О. М. Логіка та розвиток інтелектуальних здібностей юриста / О. М. Юркевич // VII Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми викладання логіки та перспективи її розвитку», 13–14 травня 2016 р. : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016. – С. 66–67.
2. Юркевич О. М. Логіка в системі юридичної освіти: перспективи розвитку / О. М. Юркевич // Урочистий симпозиум, присвячений Всесвітньому Дню філософії у 2016 році. «Модернізація філософської освіти: виклики та перспективи» [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К., 2016. – С. 30–33.
3. Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Логіко-методологічні засади вимірювання рівня розвитку інтелектуальних здібностей / О. М. Юркевич, Ж. О. Павленко // Міжнародна наукова конференція «Дні

науки філософського факультету–2017», 25–26 квітня 2017 р.: [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2017.– Ч. 3. – С. 288–290.

4. Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Підготовка до складання ТЗНПК в завданнях та рішеннях: логічний підхід: Навчальний посібник. – Харків: «Контраст», 2018. – 184 с.

1.6. Філософські проблеми науки

О.Б. Гаєвська

gaevoxy@gmail.com

доктор філософських наук, професор,

завідувач кафедри соціології

факультету управління персоналом,

соціології та психології

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ: НАУКА УПРАВЛІННЯ НА СЛУЖБІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В історії управління незрівнянно більше фактів, які свідчать про те, що практичне управління, навіть у верхніх ешелонах влади, не користувалося науковими, теоретичними викладками. Самі ж управлінці у підході до пізнавальної діяльності були або скептиками, або агностиками, і все ж управління «робили» і нерідко досить успішно. Талант, інтуїція, інші людські якості ніби заміняли науку, теоретичне осмислення управління. Інша справа, наскільки науковим було таке осмислення. До речі, і сьогоднішні порівняно досить високі організаційні можливості людства є далеко недостатніми для перетворення управління у те, чим воно має бути – принципово безпомилкову діяльність, яка реалізує через власні професійні механізми вищі інтереси народів, різних соціальних утворень, окремих людей.

Сам об'єкт управління настільки складний і багатогранний, зачіпає часто-густо досить значні маси людей з величезним арсеналом потреб і інтересів, що визначає фактичну неможливість якогось іншого підходу до пізнання дійсності, крім наукового, теоретичного. Наявність емоцій у пізнавальному процесі, а також прояв оптимізму чи скептицизму, не кажучи вже про агностицизм, ні в якому разі не повинні впливати на практичне управління. Вони можуть залишатися в арсеналі пізнання до прийняття управлінського рішення. Якщо з'являється симптом впливу одного з цих факторів, то управлінське рішення слід вилучити з організаційного обігу аби не допуститися помилки. І чим вищим є рівень такого рішення, тим необхіднішою стає така методика.

Звичайно, проти таких тверджень більш ніж достатньо заперечень, вибудованих знову ж таки на емпіричному баченні управлінської діяльності.

Для сучасної України практика політико-правового впливу будь-якої політичної сили принципово неприйнятна у зв'язку з особливою роллю знання про організацію нової соціальної системи. Саме воно, в першу чергу у формі управлінського професіоналізму, вирішує основне завдання: за допомогою досконалої саме наукової інформації, яка є продуктом національної інтелектуальної енергії та відповідних організаційних зусиль створити те, що світова цивілізація в різних країнах створювала століттями. Для такого типу створення в цьому двоєдиному процесі пріоритетним є знання. Тому українські управлінці повинні володіти знанням на рівні національних потреб, що зумовлює необхідність створення відповідних національних парадигм, теорій, наук, в тому числі, і особливо, національної науки про управління. Отже йдеться про забезпечення української управлінської діяльності науковою інфор-